

**РАМАННЫ ЦЫКЛ У. ГНІЛАМЁДАВА Ў КАНТЭКСЦЕ
СУЧАСНАГА ЛІТАРАТУРНАГА ПРАЦЭСУ**

В. І. Русілка

*Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П. М. Машэрава
Віцебск, Рэспубліка Беларусь
rusilka@tut.by*

У артыкуле разглядаецца спецыфіка мастацкага ўвасаблення нацыянальнага характару беларуса ў раманах У. Гніламёдава, вызначана жанравая адметнасць твораў, прааналізаваны найбольш эфектыўныя прыёмы пабудовы сюжэта і стварэння вобразаў-персанажаў, вызначана месца твораў пісьменніка ў сучаснай прозе.

Ключавыя словы: літаратурны працэс; сямейна-бытавая хроніка; аўтабіяграфізм; нацыянальны характар; дакументалізм; майстэрства празаіка.

**GNILOMEDOV'S NOVEL CYCLE IN THE CONTEXT
OF THE MODERN LITERARY PROCESS**

V. I. Rusilka

*Vitebsk State University named after P. M. Masherov
Vitebsk, Republic of Belarus
rusilka@tut.by*

The article examines the specifics of the artistic embodiment of the Belarusian national character in V. Gnilomedov's novels, the genre features of the works are identified, analyzes the most effective methods of plot construction and image-characterization are analyzed, the place of the writer's works in modern prose are defined.

Key words: literary process; family and household chronicle; autobiography; national character; documentalism; the skill of the prose writer.

Значнай падзеяй у сучасным літаратурным працэсе стала з'яўленне ў друку раманаў У. Гніламёдава “Уліс з Прускі” (2006), “Расія” (2007), “Вяртанне” (2008), “Валошкі на мяжы” (2011), “Вайна” (2014), “Пасля вайны” (2015), “Праўда жыве пасярэдзіне” (2019), якія істотна актуалізуюць традыцыйную форму сямейна-бытавой хронікі. У творах, якія маюць адзнакі розных жанравых мадыфікацый, на шырокім гістарычным фоне паказваецца лёс простага чалавека, беларуса, і адначасова з гэтым удумліва раскрываецца шлях беларускага народа, даецца маштабная гістарычная панарама ХХ стагоддзя. Аўтар паставіў перад сабой выключна складаную і важную задачу: стварыць гісторыю беларускага народа праз гісторыю сваёй сям’і. У раманным цыкле па-мастацку праўдзіва адлюстраваны духоўныя асновы характару Лявона Кужалы – селяніна з заходнебеларускай вёскі Пруска, які прайшоў праз многія выпрабаванні: нялёгкая праца наёмнага рабочага за мяжой, у Амерыцы, вяртанне, трагічныя падзеі Першай сусветнай вайны, рэвалюцыі, калектывізацыі, Вялікай Айчыннай вайны, пасляваеннае аднаўленне краіны. Многія з фактаў, адлюстраваных У. Гніламёдавым, у беларускай літаратуры амаль не ўзнімаліся, а тым болей у такім разгорнутым і грунтоўным асвятленні, на аснове цытавання шматлікіх гістарычных дакументаў, што ўзмацняе эфект сапраўднасці.

З’яўленне цыкла гістарычных раманаў У. Гніламёдава стала годным адказам на заканамернае пытанне пра наяўнасць у сучаснай беларускай літаратуры твораў, якія можна было б паставіць у адзін шэраг з неаспрэчнай класікай – раманамі Я. Коласа, К. Чорнага,

І. Мележа. Гэтую думку можна падмацаваць спасылкамі на незвычайна актыўнае для сённяшняга літаратуразнаўства асэнсаванне і аднадушна высокую ацэнку твораў пісьменніка ў перыядычным друку (грунтоўныя даследаванні В. Локун, Я. Гарадніцкага, М. Мішчанчука, З. Драздовай, Т. Студзенкі, І. Шаладонава, Г. Навасельцавай, інтэрв’ю з пісьменнікам М. Мікуліча, В. Паклонскай, У. Давыдава, ацэнка твораў у артыкулах В. Жураўлёва “Дыялог лаканізму і панарамнасці” і А. Раманчука “Сапраўднасць таленту” і інш.). Справа не толькі ў бяспрэчным аўтарытэце У. Гніламёдава як акадэміка, доктара філалагічных навук, аўтара звыш 30 манаграфій і кніг і каля 1000 літаратуразнаўчых работ. Справа ў тым, што аўтару ўдалося вырашыць маштабную задачу стварэння сучаснага беларускага эпасу і ўвасобіць у мастацкіх вобразах тыпы нацыянальнага характару беларусаў, паказаць, як гаворыць сам У. Гніламёдаў, “чалавека XX стагоддзя ці, дакладней, чалавека ў плыні часу мінулага стагоддзя” [2, с. 4]. Вырашэнне гэтай звышскладанай задачы, якую не кожны аўтар адважыцца і паставіць, атрымалася сапраўды высокамастацкім, таленавітым і цікавым для чытача.

Галоўны герой раманаў Лявон Кужаль, прататыпам якога стаў дзед пісьменніка Лявонцій Міхайлавіч Сцепанюк, – яркі тып беларуса з яго працавітасцю, цярыліваасцю, трываласцю перакананняў, нясхільнасцю да рэвалюцыйных перамен. Гэты вобраз увасабляе галоўную ідэйную ўстаноўку аўтара – погляд на гісторыю з пункту гледжання беларуса-селяніна, асэнсаванне зямлі і працы на ёй як асновы чалавечага жыцця. І ў гэтым сэнсе вобраз Лявона Кужаля, як адзначаюць многія даследчыкі, безумоўна, нацыянальны архетып, які стаіць упоравень з героямі беларускай класічнай літаратуры – Міхалам з паэмы Я. Коласа “Новая зямля” і Васілём Дзятлам з “Палескай хронікі” І. Мележа.

Ужо першы з твораў сямейна-гістарычнай хронікі – раман “Уліс з Прускі” – стаў значнай з’явай сучаснага літаратурнага працэсу, выклікаў актыўную зацікаўленасць чытачоў, даў надзвычай яркія, па-мастацку выпісаныя, псіхалагічна абгрунтаваныя ўзоры нацыянальнага беларускага характару. Актыўнае ўздзеянне гэтага твора на чытача пачынаецца з назвы – удалай, інтрыгуючай, густа замешанай на класічнай антычнай традыцыі і беларускім каларыце. Канцэптуальнай, бо адразу заяўлены ўласцівы ўсім творам Гніламёдава-празаіка прыём цытацыі (Уліс – Адысей, а чацвёртая і пятая часткі рамана якраз і расказваюць пра поўнае прыгод сямігадовае падарожжа беларуса Лявона Кужаля ў далёкую Амерыку па грошы і ўдачу). Першая, палеская частка рамана нездарма выклікае паралель з Коласам і па часе, які апісваецца, і па этнаграфічнай дакладнасці і эпічнай немітулівасці думкі – У. Гніламёдаў у гутарцы з М. Мікулічам называе твор “У палескай глушы” лепшай аповесцю беларускай літаратуры. Аднак найбольш яўная сувязь гэтай часткі твора – з мележаўскімі “Людзьмі на балоце” (паралелі ў вобразнай і сюжэтнай сістэме твораў, багацце этнакультурных звестак, мова).

Як слушна зазначала З. Драздова, раман У. Гніламёдава – не рэмейк, і героі, і сюжэт яго самастойныя. Другая яго частка напісана на абсалютна новым для беларускай літаратуры матэрыяле – жыццё беларусаў, якія паехалі на заробкі ў далёкую Амерыку.

З вобразам галоўнага героя неадрыўна звязаны хранатоп дарогі. У другім рамане – “Расія” – канцэпт дарогі набывае больш трагічны і змрочны сэнс (ён нечым нагадвае шлях купалаўскіх “Паязджан”) – гэта горкі шлях бежанцаў з Прускі ў далёкую Самарскую губерню, жажлівых і бессэнсоўных дарогі салдата Першай сусветнай вайны і, нарэшце, зноў пакутлівае вяртанне да парога бацькоўскай хаты. Яно і дало назву трэціму раману “Вяртанне”, але ў ім, як і ў рамане “Валошкі на мяжы”, немалады Лявон ужо менш знаходзіцца ў дарозе рэальнай, затое больш шукае духоўна, вызначаецца не толькі ў сямейным і побытавым жыцці, але і ў грамадска-палітычным.

Раман “Вяртанне” прысвечаны жыццю народа Заходняй Беларусі пад уладай Польшчы, пра якое аўтар з уласцівай яму дасведчанасцю і ўвагай да факта расказвае як вуснамі Лявона і яго аднавяскоўцаў, так і мовай дакументаў.

Багаты фактычны матэрыял, як ні дзіўна, не шкодзіць лёгкасці ўспрымання твора, як і рамана “Валошкі на мяжы”, у якім час дзеяння даводзіцца да вясны 1941 года. Мы даведваемся пра тое, як няпроста і трывожна ўспрымаліся прускаўцамі падзеі Другой сусветнай вайны, уз’яднання Заходняй і Усходняй Беларусі, калектывізацыі і набліжэння новай жахлівай ваеннай навалы... Грамадска-палітычная падзейнасць удала дапаўняецца цікавымі фактамі з сямейнай хронікі (такімі, як замужжа Лявонавых сясцёр: Фядора збегла з-пад вянца з кавалерам, а Варка выйшла замуж за пакінутага сястрой жаніха) і новымі, арыгінальнымі звесткамі пра побыт вяскоўцаў, звычай, сельскагаспадарчую працу.

Раман “Вайна” ў часопісным варыянце меў назву “Ліхалецце”, якую аўтар замяніў на болей канкрэтную і болей звязаную з назвай наступнага рамана. Ды і канцэптуальна, відаць,

ліхалеццем можна назваць не толькі 1941–1945 гг., але і гады сталінскіх рэпрэсій, якія закрунулі і род Кужалюў.

Тэма ўсенароднага змагання з фашызмам дае ўнікальныя магчымасці для паглыблення ў сутнасць народнага характару, выяўлення яго маральных асноў, якія ў звычайным жыцці не заўсёды з’яўляюцца відавочнымі.

Уздываючы ў сваёй гістарычнай хроніцы выключна важныя праблемы жыцця народа, У. Гніламёдаў пастаянна трымае ў полі зроку пытанне пра адметнасць беларусаў як нацыянальнага тыпу. У рамане “Вайна” У. Гніламёдаў даследуе важныя рысы нацыянальнага беларускага характару, што выявіліся ў крытычны для нацыі момант: трываласць, цярдлівасць, душэўнасць, ахвярнасць, пасіянарнасць і саборнасць. Як падкрэсліў І. Шаладонаў, аснову маральна-эстэтычнай канцэпцыі рамана У. Гніламёдава “Вайна” складае катэгорыя саборнасці – “сутнаснае анталагічна-каштоўнаснае паняцце, якое пазначае ўнутраную непарыўную духоўную сувязь у трыядзе: *чалавек – народ – Бог*” [5, с. 14]. Вайна ўзмацняла не толькі індывідуальны страх смерці і трывогу за сям’ю, але і пачуццё калектыўнай адказнасці (за ўчынак аднаго каралі ўсю вёску) і веру ў Бога.

Пасля эйфарыі перамогі (яна выдатна паказана на фоне майскага квітнення прыроды, у якім аўтар падрабязна апісвае кожную кветку з яе непаўторным пахам) наступае цяжкі час новых “прадразверстак”, калі сялянам прыходзілася сілай бараніць свой апошні хлеб; сталінскіх рэпрэсій, пад якія трапіў Лявонаў сваяк, хросны Валодзіка Якаў Арыстархавіч Пац, а потым, “за каласкі”, і стрыечная сястра Грунька. І ўсё ж самым сур’ёзным выпрабаваннем для заходнебеларускага сялянства стала калектывізацыя. Лявон доўга вагаецца, раіцца з сямейнікамі, перажывае, перш чым прыняць рашэнне аб уступленні ў калгас. З вялікім псіхалагічным майстэрствам перадае У. Гніламёдаў унутраны душэўны стан свайго героя ў апошнюю ноч перад абагульненнем, калі Лявон, тайком ад усіх, развітваецца з кабылай Паняй, кароўкай Ланькай, стараецца накарміць іх смачней і думае пра будучыню. Лявон – цэнтральны, але далёка не адзіны эстэтычна пераканальны вобраз-тып гістарычнай хронікі. Арыгінальная і менш распрацаваная ў беларускай прозе мадыфікацыя вобраза заможнага селяніна – сям’я “кулака” Паца. Характар умелага гаспадара, вальжэнага і ўсмешлівага Якава Арыстархавіча выдатна перадаюць псіхалагічна напоўненыя партрэтныя замалёўкі: “Твар чыста паголены, адзначаны годнасцю. Відаць было, што амбітнасці чалавеку пазычаць не трэба, яе ў яго і так хапала” [1, с. 28]. Нягледзячы на сувязь з партызанамі, Пацу прыйшлося другі раз трапіць у сталінскую турму і на высылку, аднак жа ён з уласцівай беларусам трывушчасцю прыстасоўваецца да сітуацыі і не канфліктуе з уладамі.

Уладзімір Гніламёдаў стварае цэлую галерэю выдатных жаночых вобразаў, сярод якіх вылучаецца архетып “жанчына-маці”, ахвярная працаўніца. У рамане “Пасля вайны” глыбокі сімвалічны сэнс нечакана атрымлівае эпізадычны вобраз удавы Хомчыхі, перад смерцю якой ледзь не ўся вёска прыходзіць развітацца з жанчынай. Вынаходніца, выдумшчыца, аптымістка, нягледзячы на тое, што пахавала трох малых сыноў ад голаду, а адзін не вярнуўся з вайны. Цяжкі ўдовін лёс асэнсоўваецца праз выразную рэмінісцэнцыю: “сухія, маршчыністыя, з нягнуткімі агрубелымі пальцамі рукі” [1, с. 19]. Гэтая сінегдаха, знаёмая нам па вершах Максіма Танка “Рукі маці” і “Мыццё бабкі Улляны”, падключае да стварэння вобраза дадатковы эстэтычны вопыт, напрацаваны беларускай літаратурай.

У рамане “Пасля вайны” асабліва відавочным становіцца майстэрства аўтара ў стварэнні партрэтных апісанняў. Партрэт і дэталі адзення заўсёды даюць уяўленне і пра характар чалавека, і пра абставіны яго жыццёвага лёсу. Большасць герояў мае пастаянныя характэрныя дэталі партрэту, якія пастаянна паўтараюцца аўтарам: нязменныя капялюш і гальштук Якава Арыстархавіча, якія сведчаць пра яго ўнутраную інтэлігентнасць, непакорная пасмачка валасоў над ілбом Лявона, якую ён увесь час стараецца прыгладзіць, нібы шукае выхаду з цяжкай сітуацыі і супакойвае сам сябе.

Яркім дадатковым сродкам стварэння вобраза з’яўляецца імя і прозвішча персанажа. Так, простае імя і сялянскае па змесце прозвішча Кужаль характарызуюць сутнасць галоўнага героя, “перакручанае” вяскоўцамі ў Свісціян імя Себасцьян перадае адмоўную ацэнку асобы, а імя старшыні калгаса Арбітра Аўдзеевіча не толькі здзіўляе, але і прымушае задумацца над асаблівымі паўнамоцтвамі героя.

Арыентуючыся на класічную эпічную традыцыю, пісьменнік узбагачае яе “з улікам найноўшых дасягненняў сучаснай апавядальнай паэтыкі” (Я. Гарадніцкі). Так, будуючы сюжэт, аўтар выкарыстоўвае, побач з традыцыйным лінейным апавяданнем, прыёмы вяртання, забягання наперад, “шахматнага” размяшчэння фэбульнага часу, вядзе нарацыю ад імя розных асоб (у тым ліку і праз дзённікі, ліставанні). Гэта, безумоўна, ажыўляе чытацкую

ўвагу, як і прыём загадкі (так, у першым рамане мы даведаліся пра трагічную смерць Ганны, аднак толькі ў “Вяртанні” аўтар адназначна гаворыць пра тое, што Трахім бязлітасна штурхнуў жонку пад колы цягніка). Увядзенне аўтарскіх разваг, цытаванне гістарычных дакументаў, апісанне побыту ўдала спалучаюцца з дынамічнымі, лёгкімі, не абцяжаранымі аўтарскай мовай дыялогамі. Асаблівым майстэрствам вызначаюцца разнастайныя, адпаведныя аўтарскай ідэйнай устаноўцы, паэтычныя пейзажы, насычаныя вобразна-выяўленчымі сродкамі і мясцовай канкрэтыкай. Сапраўднай удачай аўтара стала сістэма выдатных вобразаў-персанажаў, прычым і галоўныя героі, і другарадныя, і дапаможныя, і нават выпадковыя персанажы падаюцца праз разнастайныя спосабы экспазіцыі і характарыстыкі (у прыватнасці, праз яркія дэталі партрэта, моўную індывідуалізацыю, унутраныя маналогі). Моўнае майстэрства У. Гніламёдава заключаецца ў зайздросным лексічным багацці, ва ўмелым стварэнні мясцовага каларыту (“дзяўчук”, “халадно”, “могліцы” – так і сёння гавораць у Заходняй Беларусі), у мэтазгодным увядзенні іншамойнай лексікі (рускай, англійскай, польскай, яўрэйскай, украінскай).

Раман “Праўда жыве пасярэдзіне” аб’ектыўна і нетаропка стварае атмасферу грамадскага жыцця другой паловы 50-х гадоў XX стагоддзя, у якой адбывалася фарміраванне і пасталенне тыповага для беларускай нацыі характару – інтэлігента ў першым пакаленні Валодзі Платонава. Гэты вобраз мае выразны аўтабіяграфічны характар, што надае нарацыі дадатковую эмацыянальную адметнасць, даверлівасць і ўсхваляванасць. Такую стыльваю асаблівасць сваіх мастацкіх твораў адзначаў, дарэчы, і Гніламёдаў-акадэмік: “Мая проза цёплая, паэтычная, мяне цікавяць дэталі, падрабязнасці нашага штодзённага існавання, якія павінны грэць душу, выклікаць спагадлівую ўсмешку” [4, с. 23]. Менавіта на такім эмацыянальным фоне ўспрымаюцца рамантычныя мары Валодзі аб прафесіі геолога і яго паступленне на філалагічны факультэт, першыя вопыты адносін з жанчынамі, студэнцкае жыццё, сяброўства і закаханасць.

Адметная асаблівасць рамана – наяўнасць у яго вобразнай сістэме ў якасці другарадных, але важных і выразна абмаляваных персанажаў даўніх знаёмых з папярэдніх кніг гістарычнай хронікі: “брадзячага філосафа” Кузёмкі з яго нязменнымі бравэркай, магеркай і ботамі з бліскучымі халявамі, гаспадарлівага і разважлівага хроснага Якава Арыстархавіча, злога і злачыннага былога партызана Свісціяна, у паглядзе якога “паранейшаму было нешта ваўчынае”. Гэты ўдалы прыём дазваляе знітаваць у адзінае цэлае асобныя раманы хронікі, адаслаць з дапамогай інтэртэкстуальнасці да ранейшых мастацкіх знаходак ці проста заахоціць да ўважлівага чытання ўсіх твораў, аб’яднаных аўтарскай задумай.

Раман “Праўда жыве пасярэдзіне”, які па жанравых асаблівасцях значна адрозніваецца ад дэтэктыўна-сюжэтнага першага, насычаных гістарычнымі дакументамі наступных твораў ці востраканфліктнага ваеннага рамана, з’яўляецца новым словам пра беларуса ў кантэксце часу.

Разважаючы пра стыль У. Гніламёдава, нельга не адзначыць, што сам аўтар называе сябе наратыўшчыкам і постмадэрністам [1, с. 4]. З тым, што гэта постмадэрнізм, адназначна была не згодна В. Локун, менш катэгарычна – З. Драздова. М. Мішчанчук звяртаў увагу на інтэртэкстуальнасць і прыёмы модульнай паэтыкі, аднак таксама не вызначаў мастацкі метады, якім карыстаецца пісьменнік, як постмадэрнізм. Дазволім сабе некаторыя заўвагі. Цытацыя, відавочная ў творах У. Гніламёдава, не мае дачынення да постмадэрнізму, тыпалагічнай прыкметай якога з’яўляецца іронія, сцвярджэнне анамальнага становішча традыцыйных форм у сённяшняй літаратуры. Для постмадэрнізму ўласціва эклектыка любых форм традыцый, У. Гніламёдаў цытуе пераважна класіку рэалістычнай літаратуры. Выкарыстанне гатовых форм, сітуацыя мастацкага запазычання выкарыстоўваецца постмадэрністамі пераважна з мэтай кампенсаваць недахоп уласнага зместу, што У. Гніламёдаву не пагражае. Пра постмадэрнізм у яго творчасці, на нашу думку, можна гаварыць хіба ў сэнсе рэабілітацыі мастацкай традыцыі, перш за ўсё рэалізму. Думаецца, што мастацкі метады У. Гніламёдава можна вызначыць як новы рэалізм, што на сучасным эстэтычным узроўні выкарыстоўвае дасягненні беларускага і сусветнага класічнага рэалізму.

Вылучаючы заканамернасці развіцця жанру рамана ў сучаснай беларускай прозе, Г. Навасельцава робіць вывад: “Дамінантная перавага прыкладаў тыпавай змястоўнай формы на любым з гісторыка-літаратурных этапаў выяўляе ўмоўныя мажлівасці жанру, перш за ўсё сведчыць, што адбываецца працэс назішчання літаратурнага майстэрства” [3, с. 249]. Творы У. Гніламёдава, якія істотна ўзбагачаюць класічную змястоўную форму новымі выяўленчымі прыёмамі, сталі вызначальнай з’явай сучаснага літаратурнага працэсу. Можна

канстатаваць новы ўздым беларускай прозы, якая годна асэнсоўвае гістарычны лёс свайго народа і стварае пераканальныя нацыянальныя характары.

Бібліяграфічныя спасылкі

1. Гніламёдаў, У. Пасля вайны: раман / У. Гніламёдаў // Польшча. – 2014. – № 11. – С. 3–47.
2. Гніламёдаў, У. Уліс трапіць у Расію / У. Гніламёдаў // Літ. і мастацтва. – 2007. – 19 кастр. – С. 4.
3. Навасельцава, Г. В. Жанр рамана ў беларускай літаратуры другой паловы XX – пачатку XXI стагоддзя: манагр. / Г. В. Навасельцава. – Віцебск: ВДУ імя П. М. Машэрава, 2020. – 268 с.
4. Уладзімір Гніламёдаў: “Заставацца сабой...” / уклад. М. Мікуліч. – Мінск: Четыре четверти, 2012. – 574 с.
5. Шаладонаў, І. Саборны прынцып жыцця і змагання народа ў рамане “Вайна” Уладзіміра Гніламёдава / І. Шаладонаў // Роднае слова. – 2016. – № 7. – С. 14–15.

УДК 821.161.3:82-1

ЭКАЛАГІЧНЫ ІМПЕРАТЫЎ У БЕЛАРУСКАЙ ПАЭЗІІ КАНЦА XX СТАГОДДЗЯ (НА МАТЭРЫЯЛЕ ТВОРАЎ МАКСІМА ТАНКА І АНАТОЛЯ СЫСА)

Н. А. Сякацкая

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт
Мінск, Рэспубліка Беларусь
sekatskaya.nata@mail.ru*

Аўтар адзначае, што прыродаахоўная праблематыка стала адной з галоўных у паэзіі канца XX ст., вылучае рысы экалагічнага мыслення ў творчасці Максіма Танка і Анатоля Сыса. Аналізуюцца вершы Максіма Танка ў абарону ландшафту, яго творы пра Чарнобыль, у якіх выяўляецца драматызм паэтычнага светаразумеання. Асабліва яркая экалагічны імператыў выявіўся ў кнізе А. Сыса “Пан Лес”, у якой паэт міфалагізуе прыроду, паказвае яе як духоўны выток жыцця, непаўторна-самабытны свет, выступае з выразнай экалагічнай пазіцыі.

Ключавыя словы: прырода; навакольны свет; экалогія; экалагічны імператыў; экалагічная тэма; паэзія; мысленне; творчасць; верш.

ENVIRONMENTAL IMPERATIVE IN BELARUSIAN POETRY OF THE LATE 20TH CENTURY (A CASE STUDY OF MAXIM TANK AND ANATOL SYS' WORKS)

N. A. Syakatskaya

*Belarusian State University
Minsk, the Republic of Belarus
sekatskaya.nata@mail.ru*

The author notes that environmental safety has become one of the main issues in the poetry of the late twentieth century, emphasizes the features of ecological thinking in the works of Maxim Tank and Anatoly Sys. Maxim Tank's poems in defense of the landscape, his works about Chernobyl, which reveal the dramatic nature of the poetic mindset,